

CPD Info

onlajn glasilo Centra za prava deteta

JANUAR – MART 2016.

Centar za prava deteta

Prava deteta u Republici Srbiji u periodu januar – mart 2016. godine

- Početak 2016. godine bio je obeležen iščekivanjem raspisivanja izbora za narodne poslanike, kao i povišenom političkom tenzijom izazvanom izbegličkom krizom. 4. marta predsednik Republike Srbije potpisao je Ukaz o raspuštanju Skupštine Srbije i Odluku o raspisivanju izbora za narodne poslanike za 24. april. U takvom stanju visoke tenzije Vlada Republike Srbije se nije bavila sistemskim pitanjima od značaja za život dece.
- Vlada Republike Srbije usvojila je 3. marta 2016. godine Uredbu o Nacionalnom programu za unapređenje razvoja u ranom detinjstvu kojom se obuhvataju aktivnosti na promociji, zaštiti i unapređenju ranog razvoja deteta u prvim godinama života. Uredba se odnosi na sistem zdravstvene zaštite deteta u najranijem uzrastu kao „značajne komponente ukupne vizije razvoja sistema zdravstvene zaštite u Republici Srbiji.“ Ciljna grupa programa su deca do pete godine života sa posebnim akcentom na prevenciji razvojnih smetnji.
- Program je baziran na podacima Istraživanja UNICEF-a i Republičkog zavoda za statistiku „Višestruki pokazatelji stanja žena i dece u Srbiji - MIKS“, za period 2005-2006. godine kada je utvrđeno da 11,3% dece ima bar jedan oblik razvojnih teškoća (oštećenje sluha, vida i otežan govor), a kvalitativni podaci su preuzeti iz više izvora između ostalih i iz istraživanja koje su radili UNICEF i Centar za prava deteta, a kojim je ocenjen kapacitet primarne zdravstvene zaštite da odgovori na potrebe dece sa smetanjama u razvoju.
- Skupština Republike Srbije usvojila je novi Zakon o sportu (*“Sl. glasnik RS”, br. 10/2016*) kojim se unapređuje zaštita dece od nasilja u sportu, zlostavljanja i zanemarivanja. Ovim Zakonom je u oblasti sporta zabranjena svaka vrsta zlostavljanja, zlostavljanja, diskriminacije i nasilja prema deci. Bliže uslove o načinima prepoznavanja oblika zlostavljanja, zlostavljanja, diskriminacije i nasilja nad decom sporazumno propisuju ministar nadležan za sport i omladinu, ministar unutrašnjih poslova, ministar nadležan za pravosuđe i ministar nadležan za zdravlje.

Na ovaj način su uspešno ostvareni napori Centra za prava deteta da i u sportu postoji mehanizam za prevenciju i sankcionisanje nasilja prema deci, pa očekujemo da i u ovom sistemu imamo celovitu i efikasnu zaštitu dece. Druga važna novina u zakonu, a u odnosu na prethodni period je i insistiranje da lica koja rade sa decom imaju odgovarajuće više ili visoko obrazovanje u oblasti fizičkog vaspitanja i sporta ili su, pored osnovne stručne osposobljenosti i posebno stručno osposobljeni za stručni rad sa decom.

➤ Formirane Radne grupe Saveta za prava deteta grada Beograda. U okviru mandata Savet za prava deteta grada Beograda, tela čija je uloga da prati i analizira ostvarivanje prava deteta na području grada Beograda, daje inicijative za izmenu propisa iz oblasti ostvarivanja prava deteta, stara se o unapređenju prevencije i zaštite prava deteta, organizuje stručne skupove u oblastima specifičnim za prava deteta na području grada Beograda, u prvom tromesečju 2016. godine konstituisano je i svih šest posebnih radnih grupa, odnosno definisan opšti delokrug njihovog rada:

1. Radna grupa za rani razvoj dece uzrasta od 0-3 (5) godina za decu Beograda za period 2016-2020
 2. Radna grupa za prevenciju i zaštitu dece od nasilja i dece koja žive ili rade na ulici
 3. Radna grupa za inkluzivno vaspitanje i obrazovanje dece
 4. Radna grupa za razvoj usluga socijalne zaštite i smanjenje siromaštva dece i njihovih porodica
 5. Radna grupa za decu i mlade sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom
 6. Radna grupa za izradu predloga Programa politika
- Radne grupe Saveta:
- prate stanje ostvarivanja prava deteta u gradu Beogradu;
 - ukazuju na oblasti u kojima postoje kršenja prava deteta ili se politike ne sprovode u skladu sa zakonom;
 - na osnovu raspoloživih podataka i analiza pripremaju materijale iz svoje oblasti za Savet za prava deteta koji treba da omoguće rad Saveta i donošenje odluka zasnovano na relevantnim podacima;
 - nadgledaju realizaciju projekata koji se sprovode u

domenu njihovog delokruga rada;

- definišu prioritete kratkoročne i srednjoročne aktivnosti koje treba da unaprede položaj dece u oblasti kojom se grupa bavi.

Radne grupe takođe ostvaruju kontinuiranu saradnju i sa relevantnim telima, institucijama, ustanovama i organizacijama koje se bave ostvarivanjem prava dece – Savet za prava deteta Vlade Republike Srbije, Odbor za prava deteta Narodne skupštine Republike Srbije, nezavisni mehanizmi Republike Srbije, sva relevantna ministarstva, Gradski pravobranilac grada

Beograda, gradske opštine, lokalne samouprave u Republici Srbiji i organizacije civilnog društva, radi preduzimanja mera i aktivnosti na unapređenju položaja i prava dece grada Beograda.

Predstavnica Centra za prava deteta je članica Radne grupe za decu i mlade sa problemima u ponašanju i u sukobu sa zakonom i Radne grupe za izradu predloga Programa politika za decu Beograda za period 2016 – 2020.

- U martu Delegacija Evropske unije u Srbiji objavila je javni poziv namenjen organizacijama civilnog društva za dostavljanje pisanih doprinosa za izradu

izveštaja u kom će se ceniti napredak Srbije u procesu pristupanja Evropskoj uniji od novembra 2015. godine. Centar za prava deteta pripremio je pisani prilog iz oblasti svog delovanja i dostavio ga Delegaciji Evropske unije.

- Teme koje su obeležile period januar - mart 2016. godine:
- Još uvek veoma aktuelna tema jeste vršnjačko nasilje u školama. Njegova karakteristika u ovom periodu bila je povećana brutalnost postupanja među vršnjacima. Ova tema izmila je u vrh interesovanja javnosti pre nekoliko godina iz razloga

povećanja brutalnosti postupanja, ali i zbog toga što je prag tolerancije prema nasilju u školama spušten usvajanjem propisa koji detaljno uređuju tu oblast, pa se jasno nasiljem zove veliki broj pojava koje su ranije smatrane „dečjim čarkama“ i neminovnostima odrastanja. Odgovornost se u velikoj meri prebacuje na škole. Škole svakako jesu odgovorne, ali odgovornost nije isključivo njihova, jer deca ne uče samo u školi, uče u porodici, u širem okruženju, uče iz televizijskih programa. Ipak, stepen brutalnosti u nekoliko slučajeva o kojima su mediji izveštavali u ovom periodu

ukazuje da je neophodno uložiti dodatne napore na prevenciji vršnjačkog nasilja.

- U ovom periodu bila je aktuelna i tema vezana za uticaj medija na decu, i kako sprečiti njihove negativne uticaje. Konkretno, i dalje je u žiži interesovanja prikazivanje „reality“ programa, i mere odnosno postupci koje tim povodom preduzima Regulatorno telo za elektronske medije (REM). Jasno je da ovo telo nema efikasne mehanizme da spreči prikazivanje programa koji se po svakom osnovu mogu oceniti štetnim za dobrobit dece u terminima kada to nije u skladu sa zakonom. Ostaje

da se vidi da li i na koji način ovakva praksa može da se promeni. Pozicija REM, a time i autoritet koji bi ovo telo trebalo da ima dodatno je oslabljen problemima koji su nastali u postupku izbora predstavnika udruženja građana u ovo telo, a koji su rezultirali time da nedavno raspušteni saziv Narodne skupštine nije izabrao ovog člana.

- Pooštavanje kazne za roditelje koji ne vakcinišu svoje dete, bila je takođe jedna od tema koja je izazvala značajnu pažnju u javnosti. Usvajanjem *Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti* predviđena je visoka

novčana kazna za odbijanje imunizacije dece (do 150.000 dinara). Iako se ovim propisom suštinski nije promenilo pravilo da postoje tzv. obavezne vakcine (dakle, vakcine kod kojih roditelji nemaju pravo izbora da li će ih dete primiti ili ne) i preporučene vakcine, u javnosti je istican stav da će visina kazne primorati jedan broj roditelja, koji bi se odlučili protiv vakcinacije, da zbog zaprećene visine kazne ipak vakcinišu dete. Smatramo da treba ostaviti prostor za debatu među stručnjacima i roditeljima o tome da li i na koji način treba definisati program

vakcinacije – da li putem obaveznog programa ili na drugi način. Čini se da je proces usvajanja pomenutog zakona bio dobar momenat za konstruktivnu diskusiju na tu temu. Ona je ipak izostala, a težište diskusije, koje je mahom vođena na internet portalima se prebacilo na visinu kazne i načelnu raspravu da li država ima legitimitet da roditeljima oduzme pravo izbora u tom pogledu sa vrlo izraženom polarizacijom odgovora bez ozbiljnije razmene argumenata.

IN MEMORIAM

Centar za prava deteta je izgubio Mimu Pešić.

Prof. Dr. Mirjana Pešić je bila jedna od osnivačica Centra za prava deteta i članica Nadzornog odbora.

Prof. Dr. Mirjana Pešić je kao predsednica organizacije Prijatelji dece Srbije bila zagovornica ideje da se osnuje nova, moderna organizacija, koja će svoj rad zasnovati na pravima deteta i čiji će glavni cilj biti puno sprovođenje Konvencije o pravima deteta u Srbiji. Predano je radila na jačanju Centra i ideje da svako dete treba da uživa zaštitu svojih prava. Njeno znanje iz psihologije i pedagogije je bilo od velikog značaja za razvoj programa Centra.

Aktivnosti Centra za prava deteta u periodu januar - mart 2016. godine

- 26. januara 2016. godine u Beogradu održana je Završna međunarodna konferencija ["Osnaživanje dece i mladih sa smetnjama u razvoju da reaguju na zlostavljanje i zanemarivanje"](#).

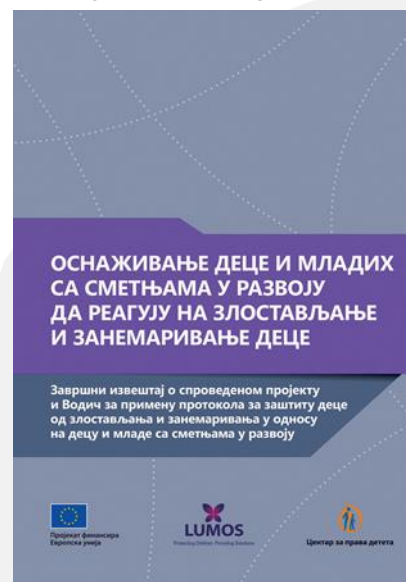
Konferenciju su organizovali Centar za prava deteta i dobrotvorna organizacija Lumos čiji je osnivač spisateljica J. K. Rowling, a uz finansijsku

podršku Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji kroz Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava.

Konferenciji je prisustvovalo ukupno 75 učesnika kako iz zemlje tako i iz inostranstva. Na konferenciji su predstavljeni najvažniji rezultati postignuti u okviru projekta „Osnaživanje dece i mladih sa smetnjama u razvoju da reaguju na zlostavljanje i zanemarivanje dece“, kao i "Vodič za primenu protokola za zaštitu dece od

zlostavljanja i zanemarivanja u odnosu na decu i mlade sa smetnjama u razvoju".

http://www.cpd.org.rs/Data/Files/Osnaživanje_dece_i_mladih_sa_smetnjama_u_razvoju_da_reaguju_na_zlostavljanje_i_z

[anemarivanje dece sr-latin.pdf](#)

Lako čitljiva brošura za decu i mlade "Niko ne sme da te povredi"- Knjiga za decu i mlade da im pomogne da razumeju šta su zlostavljanje i zanemarivanje.

http://www.cpd.org.rs/Data/Files/niko_ne_sme_da_te_povredi_sr-latin.pdf

Izveštaj o aktivnostima koje su sproveli deca i mladi sa smetnjama u razvoju okupljeni oko Kluba za zdrave promene.

http://www.cpd.org.rs/Data/Files/Samozastupanjem_do_zdravih_promena_sr-latin.pdf

- Predstavница Centra za prava deteta je učestvovala na završnoj konferenciji projekta: "Prava deteta iza rešetaka - Ljudska prava dece lišene slobode: Unapređenje mehanizama nadzora" "Children's Rights Behind Bars" Human rights of children Deprived of liberty: Improving Monitoring Mechanisms" koja je održana u Briselu 15. februara 2015. godine. Na konferenciji je predstavljen Praktični vodič o nadzoru rada ustanova u kojima se nalaze deca lišena slobode.

http://www.cpd.org.rs/Data/Files/DCI_Practical_Guide.pdf

Ovaj vodič je rezultat dvogodišnjeg rada velikog broja eminentnih eksperata i organizacija širom Evrope iz 14 zemalja (Austrija, Belgija,

Estonija, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Holandija, Poljska, Rumunija, Španija, Britanija i Srbija) koje su učestvovala u ovom projektu i od velikog je značaja za unapređenje i zaštitu prava dece lišene slobode. Projekat koordiniše Defence for Children International (DCI) - Belgium i finansira Program krivičnog pravosuđa Evropske komisije (Criminal Justice Program of the European Commission), a Centar za prava deteta je jedan od pridruženih partnera na projektu.

- U prethodnom periodu, Centar za prava deteta je bio angažovan da za potrebe

kancelarije UNICEF-a Crne Gore pripremi „Vodič za savetovanje roditelja dece sa smetnjama u razvoju“. Tim sastavljen od zdravstvenih i pravnih stručnjaka iz Crne Gore i Srbije pripremio je tekst ovog dokumenta i obučio lekare i drugo zdravstveno osoblje za njegovu primenu. Obuka je održana poslednje nedelje februara 2015. godine u Baru, Beranama i Podgorici. Vodič će biti publikovan u narednom periodu.

- Centar za prava deteta kao podimplementacioni partner na projektu „Unapređenje prava deteta kroz jačanje sistema pravosuđa i socijalne

zaštite u Srbiji“, koji finansira Evropska unija, a realizuje se u partnerstvu sa Ministarstvom pravde, Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i UNICEF-om, realizovao je u periodu od 22. do 26. februara trening „Kako do pravosuđa po meri deteta - Učešće dece u građanskim sudskim postupcima i procena najboljeg interesa deteta“. Na treningu je 14 učesnika osnaženo za sprovođenje informativnih sesija za sudije, advokate i predstavnike centara za socijalni rad. Informativne sesije realizovaće se u partnerstvu

sa Pravosudnom akademijom tokom 2016. godine u cilju povećanja razumevanja položaja i potreba deteta u građanskim sudskim postupcima i unapređenja prakse učešća deteta u istim.

- Kao doprinos izgradnji pravosuđa po meri deteta u Srbiji jedan deo pomenutog projekta predviđa i unapređenje kapaciteta postojećih pružalaca besplatne pravne pomoći u oblasti zaštite prava deteta, posebno u oblasti zdravlja, obrazovanja i socijalne zaštite. U tom smislu formirana je mreža pružalaca besplatne pravne pomoći pod koordinacijom Centra za

prava deteta. U ovom momentu mreža obuhvata 25 pružalaca besplatne pravne pomoći iz raznih gradova/mesta u Srbiji.

- Centar za prava deteta je formalizovao svoj rad na polju pružanja usluge pravnog savetovanja u oblasti prava deteta. Pravni saveti i/ili informacije u cilju zaštite prava deteta daju se svakog utorka i četvrtka u periodu od 12.00 do 14.00 časova telefonskim putem na brojeve: (011) 32 86 690, 32 86 700.
- Tokom prvog tromesečja 2016. godine predstavnici Centra su učestvovali na:

- sednicama Saveta za prava deteta grada Beograda,
- sednicama Odbora za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost i smanjenje siromaštva Narodne skupštine Republike Srbije.
- Predstavnicima Centra za prava deteta izradili su dve stručne analize na temu: Zloupotreba dece u političke svrhe - Analiza postojećih propisa i pravnih standarda i Maloletničko pravosuđe i zaštita dece žrtava krivičnih dela, dece žrtava seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja i dece svedoka. Tekstovi su pripremljeni u okviru projekta „Jačanje kapaciteta Zaštitnika građana za pokretanje zakonodavnih inicijativa kroz partnerstvo sa civilnim društvom“. Izrade ovakvih i sličnih analiza su zajednički prijavili Užički centar za prava deteta i Centar za prava deteta na konkursu koji je raspisala Kuća ljudskih prava.
- Članovi Dečjeg informativno kulturnog servisa - DX nastavili su svoj rad i u 2016. godini. Budući da se Republika Srbija nalazi u procesu izveštavanja pred Komitetom za prava deteta, rad DX u ovoj godini biće fokusiran na upoznavanje dece i mladih sa stanjem prava deteta i značajem izveštavanja. Radi toga priprema se informativna brošura sa nalazima iz "Izveštaja o stanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih" koji se nalaze u Drugom i trećem periodičnom izveštaju o primeni Konvencije o pravima deteta (Državni izveštaj); nalazima Drugog i trećeg periodičnog alternativnog izveštaja o primenu Konvencije o pravima deteta u Republici Srbiji (2008-2014) (Alternativni periodični izveštaj) i osnovnim informacijama o procesu izveštavanja pred Komitetom za prava deteta.
- Postojeća baza zakona Republike Srbije relevantnih za oblast prava deteta obnovljena je zakonskim tekstovima usvojenim u periodu januar - mart 2016. godine, pa se tako sada na stranici http://www.cpd.org.rs/home/relevantno_zakonodavstvo_srbije_u_odnosu_na_prava_deteta.html nalaze nazivi i linkovi ka punim tekstovima 94 zakona koji se u celosti ili u delovima tiču dece.

